

Projekt Promocija standardizacije med obrtniki in majhnimi podjetji

Intervju z Emilijo Bratož, svetovalko z Obrtne zbornice Slovenije

*Vesna Stražišar,
SIST, Ljubljana*

V februarju 2006 je Obrtna zbornica Slovenije (OZS), ki združuje mikro, majhna in srednje velika podjetja ter zastopa njihove interese, preko spletne strani odgovarjala na vprašalnik Evropske komisije o ukrepih, ki spodbujajo standardizacijo med majhnimi in srednje velikimi podjetji ter obrtniki. Presenečeni, hkrati pa tudi zadovoljni so na zbornici sprejeli novico, da je Evropska komisija njene aktivnosti in svetovalno dejavnost izmed drugih izbrala za primer dobre prakse. Pri pripravi opisa dejavnosti in pojasnil na poziv Evropske komisije je strokovnjake OZS zastopal Inštitut za podjetništvo in management malih podjetij pri Ekonomsko-poslovni fakulteti Univerze v Mariboru, ki za Slovenijo vodi projekt Evropske komisije "Promoting craft and SMEs in the area of European standardisation". O obsegu in poteku izvajanja aktivnosti smo se pogovarjali z mag. Emilijo Bratož, svetovalko z Obrtne zbornice Slovenije v Ljubljani.

Ali lahko, prosim, opišete namen uvedbe projekta Promocija standardizacije med obrtniki?

S projektom želimo osveščati o standardizaciji in posredno o predpisih na splošno in specializirano za posamezne dejavnosti/sekcije, hkrati pa prilagojeno za majhna in srednja podjetja (MSP) in obrtnike, saj ti pogosto nimajo zaposlenih vseh potrebnih kadrov, da bi te aktivnosti lahko izvajali sami v podjetju.

Ugotavljamo, da obstajajo tudi med MSP razlike in vsa področja oziroma dejavnosti nimajo enakih potreb po informacijah in osveščanju o uporabi standardov. Zato so splošne informacije na voljo vsem na spletni strani OZS (<http://www.ozs.si/svetovanje>), druge informacije, selekcionirane za posamezne dejavnosti ali tehnične proizvode, pa posredujemo tistim obrtnikom in podjetnikom, ki jih posamezno področje še podrobneje zanima (<http://www.ozs.si/prispevek.asp?IDpm=11>).

S katerimi težavami se soočate pri izvajanju?

Pri izvedbi najpogosteje naletimo na pomanjkanje časa pri obrtnikih in podjetnikih, veliko je namreč samozaposlenih, ali na preskromno opremljenost z informacijsko opremo. Struktura dejavnosti je zelo razvejana, kar povečuje potrebo po selekcioniranju specifičnih informacij za posamezno področje. Do sedaj je bilo velikokrat opaziti tudi premajhen interes nacionalnih institucij za varstvo interesa MSP glede na velike gospodarske subjekte, zato so imeli v majhnih in srednjih podjetjih občutek, da zanje velja preveč obveznosti in da bi morali biti iz nekaterih izvzeti. Po drugi strani pa smo pogosto naleteli na prenizko stopnjo poznavanja in razumevanja zahtev privzete

evropske zakonodaje in standardov, zaradi česar sta bili potrebni obširno in večkratno tolmačenje in praktična pomoč obrtnikom pri pripravi dokumentacije ali izpolnjevanju zahtev standardov.

Kdo oziroma katere skupine so vključene v projekt? Kakšne so njihove vloge?

Kot svetovalka specialistka za zakonodajo in uporabo standardov na OZS sem koordinator, organizator in nekakšen projektni vodja. Sodelujem s sekretarji posameznih sekcij na OZS, v katerih se združujejo obrtniki in podjetniki po posameznih panogah. To pomeni tudi široko povezanost z dogajanjem na lokalnih ravneh. Vloga sekretarjev je zelo raznolika; so strokovni sodelavci ter posredniki informacij in pobud obrtnikov za nova izobraževanja in potreb za reševanje njihovih vprašanj, težav in zahtev. Pogosto sodelujemo tudi z Izobraževalnim centrom OZS in zunanjimi pristojnimi institucijami - s SIST kot nacionalnim organom za standarde, Direktoratom za notranji trg na Ministrstvu za gospodarstvo in posameznimi laboratoriji za ugotavljanje skladnosti proizvodov, ki jih obravnavajo direktive novega pristopa, npr. s Slovenskim inštitutom za kakovost in meroslovje - SIQ, Zavodom za gradbeništvo - ZAG, laboratorijem TCL, Inštitutom za metalne konstrukcije - IMK ... Povezujemo pa se tudi z raziskovalno sfero, npr. z Inštitutom Jožef Stefan, da bi čim več rezultatov raziskav prenesli v prakso.

Komu je projekt prvenstveno namenjen - katerim sektorjem, aktivnostim, MSP ali obrtnikom?

Osveščanje o uporabi standardov je namenjeno predvsem elektro, gradbeni, kovinarsko-strojni in lesni stroki, torej področjem, pri katerih sta uporaba harmoniziranih standardov ter CE-označevanje posameznih tehnično zahtevnejših proizvodov predvidena kot ena od poti dokazovanja skladnosti. Nekateri se odločajo tudi za uvajanje sistema vodenja kakovosti (ISO 9001) oziroma ravnanja z okoljem (ISO 14001) v svoja podjetja, drugim zadošča že poenostavljeni sistem izvajanja notranje kontrole proizvodnje. Storitvenim dejavnostim je namenjeno obveščanje o pomenu izvajanja kakovostnih storitev za zadovoljstvo kupcev/strank in sočasni skrbi za zadovoljstvo zaposlenih.

Ali gre za tolmačenje standardizacije na splošno ali se projekt nanaša le na kak poseben, nov standard ali na posamezen sektor?

Pri projektu se osredotočamo na skupini standardov ISO 9000 in ISO 14000 ter na standarde s seznamov harmoniziranih standardov, ki so v podporo direktivam novega pristopa. Ob vsakem izobraževanju in svetovanju posebej ugotavljamo, na kateri sektor se posamezna skupina standardov najbolj navezuje oziroma kateri standardi so uporabni v vseh podjetjih ne glede na dejavnost in velikost. Predavanja in svetovanja vedno oblikujemo tematsko glede na dejavnost in interes udeležencev. Tako smo v letu 2005 na predavanjih obravnavali pretežno že pred časom sprejete standarde in izjemoma nekatere nove. Letos pa poskušamo biti aktualnejši z obravnavo novih sprejetih standardov in nadgradnjo že spoznanega. Pri tem nam bodo pomagali tudi rezultati ankete, ki jo izvajamo med udeleženci izobraževanj.

Kako pa ocenjujete učinkovitost projekta in odziv obrtnikov na izvajanje?

Da je projekt učinkovit, kažeta vse večji interes za področji standardizacije in tehnične zakonodaje ter boljše sodelovanje obrtnikov z zbornico in obratno. Majhnim in srednjim podjetjem nudimo možnost osebne stika s svetovalcem specialistom za ti dve področji, ki jim praktično svetuje, z

njimi vodi projekte, pomaga pri uvajanju sistema vodenja kakovosti in ravnanja z okoljem v podjetje, jim daje napotke za ugotavljanje skladnosti proizvodov, pomaga iskati ustrezne harmonizirane standarde za dokazovanje skladnosti posameznih proizvodov, nudi pomoč pri pripravi tehnične dokumentacije in izdajanju izjav o skladnosti in izpolnjevanju drugih zahtev. O vsej tej tematiki obveščamo naše člane in druge bralce tudi v mesečni reviji Obrtnik, prilogi Svetovalec in na spletni strani.

In kako projekt vpliva na konkurenčnost MSP?

Stopnje konkurenčnosti ne merimo, saj je težko ovrednotiti, ali je poslovni rezultat boljši ali slabši. Težko je tudi presoditi, koliko h konkurenčnosti prispevata naše obveščanje in uporaba standardov, koliko pa prispevajo drugi gospodarski dejavniki in dobre poslovne poteze. Vsekakor pretežni delež obrtnikov in malih podjetnikov meni, da jim posredujemo in nudimo uporabne informacije in napotke za ravnanje pri posameznih obveznostih, ki izhajajo iz tehnične zakonodaje in uporabe standardov. Verjamemo, da s pomočjo naših informacij lažje razumejo posamezne zakonodajne zahteve ter se enostavneje prilagodijo njihovem izpolnjevanju. V tem pogledu so vsekakor konkurenčnejši, kot so bili v obdobju pred sprejemom in uvedbo evropske zakonodaje v slovenski pravni red in uvedbo naše informacijsko-svetovalne dejavnosti. Tako se lažje in uspešneje uvrščajo na enotni evropski trg kot pred uvedbo naših aktivnosti.

Kolikšen je obseg projekta?

Velik. Njegove aktivnosti so neposredno zajele kar 1500 majhnih in srednjih podjetij (na izobraževanjih in osebnih svetovanjih) in 10.000 posredno (prek spletne strani, Obrtnikove priloge Svetovalec). V okviru tega projekta smo izvedli devet delavnic in seminarjev ter več kakor 100 posamičnih projektnih svetovanj. Aktivnosti v okviru tega ukrepa še vedno potekajo in dejavnost celo širimo.

Kakšni so stroški projekta? So ga plačala podjetja ali je bil plačan z javnimi sredstvi?

Ocenjujemo, da so stroški izvedenih aktivnosti v letu 2005 znašali 6 milijonov tolarjev. To so bili predvsem stroški strokovnega kadra, materialnih stroškov bistveno nismo povečevali. Vir sredstev je za zdaj članarina, ki jo plačujejo člani OZS. V OZS si prizadevamo, da članom za članarino nudimo čimveč kakovostnih storitev, informacij, projektne in svetovalne pomoči. Žal pa se zbornica kot takšna za pridobitev evropskih sredstev za te namene ne more prijavljati!

Kakšni pa so vaši načrti pri projektu?

Prizadevamo si dvigati zavest naših članov o pomembnosti standardizacije. Standardi so lahko pot k hitrejšemu in najenostavnejšemu dokazovanju skladnosti z zakonodajo ter pripomoček za urejanje poslovanja v smeri doseganja večje kakovosti proizvodov, izvajanja racionalnih proizvodnih oziroma storitvenih procesov itd. To povezavo vedno svetujemo in promoviramo - v primernem obsegu in najustreznejšem izboru glede na dejavnost. Vsekakor je spodbudno dejstvo, da naraščata zavest in potreba po strokovnem pristopu k delu in izvajanju dnevnih aktivnosti obrtnikov, iz česar lahko sklepamo, da so majhna podjetja na dobri poti in da tudi zbornica posredno pomaga dvigovati njihovo konkurenčnost in uspešnost.